පරමාර්ථ ධර්ම

අභිධර්ම පිටකයේ අන්තර්ගත වන්නේ පරමාර්ථ ධර්මයෝය. පරමාර්ථ ධර්මයෝ යනු තවදුරටත් බෙදාදැක්විය නොහැකි ධර්මතා සමූහයකි. එවා කොටස් වශයෙන් 4කි. එනම්- * චිත්ත * චෛතසික * රූප * නිබ්බාන යන මේ ධර්මයෝය.

සත්‍ය-

ලෝකයේ සත්‍ය වර්ග දෙකක් ඇත. එනම් - * සම්මුති සත්‍ය * පරමාර්ථ සත්‍ය

සම්මුති සත්‍ය	පරමාර්ථ සතය (පරම + අත්ථ)
යම් යම් හේතු අනුව පනවාගත් හෙවත් සම්මත කරගත් ඒවාය. ඒනිසා ඒවා පඤ්ඤත්ති ධර්ම ලෙසද දැක්වේ. නිතර ව්‍යවහාරයේ පවතී. ජීවී අජීවී සත්ව පුද්ගල සියල්ල ඇතුලත්ය. ඒවා සැබෑම සත්‍යයෝ නොවෙති.	ස්වභාව ලක්ෂණ අනුව සම්පූර්ණයෙන්ම සම්මුතියෙන් වෙනස්ය. තවත් බෙද දැක්වීමට නොහැකි කුඩාම ස්වභාවයයි. ජීවී අජීවී සියල්ල ගොඩනැගී ඇති මුලික ස්වභාවයයි. මේවා සම්මුති සත්‍ය තුල සැගවී ඇත. සැගවී ඇත්තේ අවිජ්ජාව හෙවත් මොහය නිසාය. ප්‍රඥාව දියුණු කිරීමෙන් මේවා ප්‍රකට කරගත හැකිය. නිදසුන- සත්වයා *(සම්මුතිය)*.......නුවනින් විමසිමෙන් *(විපස්සනා)*.....නාම+රූප පඤ්චස්කන්ධ *(පරමාර්ථ* ලෙස ප්‍රකටකර ගතහැකිය. පරමාර්ථ සත්‍යය සැගව ඇත්තේ ඇයි ? ප්‍රඥාව මඳ බව/ පුහුණු කිරීම මඳබව/ සම්මුතියෙන් සිත රවටා තිබීම /අයෝනිසො මනසිකාරය